

DAGSORDEN Fylkesutvalget d. 12-03-2024

Mødedato Tirsdag d. 12. marts 2024 kl. 11:30

Mødested Fylkeshuset, Stavanger

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
SP 5/2024 Spørsmål til fylkesutvalget 12.03.24 - Samarbeid om tannhelseklinikk (KrF).....	4
PS 36/2024 Godkjenning av protokoll fra fylkesutvalgets møte 15. februar 2024.....	5
PS 37/2024 Høringsuttalelse - Endringer i sivilbeskyttelsesloven - Sivil arbeidskraftberedskap når r	6
PS 38/2024 Svar på høring på endring av fraværsreglene i videregående opplæring.....	14

Møtedokumenter

Spørsmål

Arkivreferanse: 2024/14719-10

Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen

Avdeling: Utvalgssekretariat

Spørsmål til fylkesutvalget 12.03.24 - Samarbeid om tannhelseklinikk (KrF)

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
5/2024	12.03.2024	Fylkesutvalget

Spørsmål fra Anne Kristin Bruns (KrF)

I fylkestinget sitt vedtak i FT-sak 21/21 « Det åpnes for å utprøve samarbeid med private tannleger med hensikt å opprettholde eller etablere nye klinikker i distriktet for å ivareta tannhelsetilbudet i hele fylket»

I FT sak 125/21 bad fylkestinget Tannhelse Rogaland om å vurdere Bjerkreim kommune som ein aktuel stad for eit offentleg/privat samarbeid om tannhelseklinikk, og i sak FT 91/23 vart det bedt om at ein går vidare med etablering av eit tannhelse tilbod i Bjerkreim.

Kan direktøren gje ei tilbakemelding på status og framdrift i arbeidet med etableringa av tannhelseklinikk i Bjerkreim?

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/7816-3

Saksbehandler: Harald Eide Ellingsen

Avdeling: Utvalgssekretariat

Godkjenning av protokoll fra fylkesutvalgets møte 15. februar 2024

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
36/2024	12.03.2024	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Protokoll fra fylkesutvalgets møte 15. februar 2024

Fylkesordførers innstilling

Protokoll fra fylkesutvalgets møte 15. februar 2024 godkjennes.

Ole Ueland

fylkesordfører

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/13525-2

Saksbehandler: Andreas S. K. Tharaldsen

Avdeling: Fylkesadvokaten

Høringsuttalelse –

Endringer i sivilbeskyttelsesloven –

Sivil arbeidskraftberedskap når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
37/2024	12.03.2024	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Høringsbrev om endringer i sivilbeskyttelsesloven.pdf
- 2 Høringsnotat om endringer i sivilbeskyttelsesloven.pdf

Sammendrag

Det kongelige justis- og beredskapsdepartementet har sendt på høring forslag om endringer i sivilbeskyttelsesloven. Departementet viser til at krigen i Ukraina synliggjør hvordan sivil infrastruktur blir gjenstand for målrettede angrep nettopp for å slå ut kritiske samfunnsfunksjoner. For å kunne utnytte arbeidskraftsressursene i landet i sikkerhetspolitisk krise og krig, er det viktig at regjeringen har tilstrekkelige fullmakter til å mobilisere sivil arbeidskraft.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune støtter departementets forslag til endringer i sivilbeskyttelsesloven.

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør

Siri Frafjord Landa
fylkesadvokat

Bakgrunn for saken

Det kongelige justis- og beredskapsdepartementet (departementet) har sendt på høring forslag om endringer i sivilbeskyttelsesloven, jf. vedlegg 1. Høringsnotatet er på 84 sider og følger vedlagt, jf. vedlegg 2. Fristen for å inngi høringsuttalelse er satt til 15. april 2024.

Fylkesutvalget er i medhold av delegert fullmakt i Ansvar og myndighet i Rogaland fylkeskommune gitt myndighet til å inngi høringsuttalelse på fylkeskommunens vegne når ikke annet er særskilt bestemt.

Problemstilling

Spørsmålet er om Rogaland fylkeskommune støtter forslagene til endringer i sivilbeskyttelsesloven eller ikke.

Saksopplysninger

Departementet foreslår en lovregulering av sivil arbeidskraftberedskap som angir de ytre rammene for regulering av det sivile arbeidslivet i sikkerhetspolitisk krise og krig der Kongen gis fullmakter til å fastsette i forskrift de nærmere detaljene i innretningen. Forslaget følger opp anbefalingen fra NOU 2023: 14

Forsvarskommisjonen av 2021 punkt 13.5.4 som peker på behovet for at myndighetene i krise og krig bør ha tilstrekkelige hjemler for å kunne pålegge private borgere og bedrifter plikt til å yte nødvendig bistand for å møte nasjonale trusler med samfunnets felles ressurser. Slik rammeregulering med fullmaktsbestemmelser er også i tråd med anbefalingene fra

Totalberedskapskommisjonen i NOU 2023:17 *Nå er det alvor* punkt 31.8.2.

Departementet viser til at forslaget bidrar til å ivareta behovet for forutberegnelighet, samt hensynet til forberedelse, planarbeid og øvelser. En lov i tråd med forslaget vil etter departementets vurdering, representere et oppdatert regelverk som gir styrket legitimitet til rettslig regulering av sivil arbeidskraftberedskap i sikkerhetspolitisk krise og krig. Dette i tråd med tidligere anbefalinger om beredskapslovgivning, se NOU 1995: 31 *Beredskapslovgivningen i lys av endrede forsvars- og sikkerhetspolitiske rammebetingelser* punkt 6.2 og NOU 2019: 13 *Når krisen inntreffer* punkt 11.2.2.

Departementet viser til at en sikkerhetspolitisk krise eller krig i Norge vil utløse behov for sivil arbeidskraft på flere måter. Det mest fremtredende behovet vil være til understøttelse av forsvaret av landet. Videre vil det være behov for arbeidskraft til å opprettholde sentrale sivile funksjoner. Dette behovet kan øke som følge av situasjonen og på grunn av ressursomdisponering til tjenesteplikt i Forsvaret eller til understøttelse av forsvaret av landet. Situasjonen kan også utløse nye oppgaver som må ivaretas ved tilførsel av arbeidskraft.

Totalforsvarskonseptet skal sikre best mulig utnyttelse og størst mulig effekt av samfunnets samlede ressurser i kriser og i krig. Konseptet slik det nå er innrettet, omfatter gjensidig støtte og samarbeid mellom Forsvaret og det sivile samfunn i forbindelse med forebygging, beredskapsplanlegging, krisehåndtering og konsekvenshåndtering i hele krisespekteret fra fred til krise og krig. Konseptet virker i begge retninger. Sivilsamfunnet støtter Forsvaret, for eksempel i sikkerhetspolitisk krise og krig, og Forsvaret støtter sivilsamfunnet i andre typer kriser som ved naturkatastrofer, pandemier og andre trusler mot samfunnssikkerheten.

Departementet viser også til NATOs syv grunnleggende forventinger for sivil beredskap blant medlemsland, som hitsettes:

- «1. Sikkerhet for kontinuitet i nasjonale styringssystemer og kritiske offentlige tjenester*
- 2. Robust energiforsyning*
- 3. Evne til å håndtere ukontrollerte forflytninger av mennesker*
- 4. Robust mat- og vannforsyning*
- 5. Evne til å håndtere masseskader*
- 6. Robuste kommunikasjonssystemer*
- 7. Robuste transportsystemer»*

I høringsnotatet vises det til at det er viktig at regjeringen har tilstrekkelige fullmakter til å mobilisere sivil arbeidskraft, for å kunne utnytte arbeidskraftressursene i landet i sikkerhetspolitisk krise og krig. Dagens regelverk er ikke til hinder for dette.

Beredskapsloven § 3 gir Kongen hjemmel til blant annet å utskrive arbeidskraft til militære og sivile formål. Departementet ser likevel behov for å utfylle eksisterende regelverk ved å etablere mer definerte rammer for slik utskrivning av arbeidskraft.

Dette vil legge til rette for treffsikker bruk og til innarbeiding av sivil arbeidskraftberedskap i planverk og forberedelser.

Departementets forslag om å gi Kongen fullmakter til å regulere det sivile arbeidslivet i sikkerhetspolitisk krise og krig søker å legge til rette for etablering av tiltak som er tilpasset de behovene som slike unntakssituasjoner utløser. Forslaget er et supplement til eksisterende beredskapslovgivning, og det søker å gi et mer presist og anvendelig verktøy for mobilisering av sivil arbeidskraft.

Forslaget legger til rette for at det i sikkerhetspolitisk krise og krig kan vedtas forskrifter om sivil arbeidskraftberedskap, inkludert arbeidsplikt. Utkast til slike forskrifter kan også utarbeides på forhånd slik at man er mer forberedt dersom det oppstår en situasjon som utløser behov for sivil arbeidskraft.

I høringsnotatet ber departementet om høringsinstansenes syn på tre særskilte forhold; 1) forslag til særskilte bestemmelser knyttet til virkeområde for det nye kapittelet om sivil arbeidskraftberedskap, 2) forslag til innretning av vilkår for at den foreslåtte forskriftshjemmel skal kunne tas i bruk og 3) om det er behov for å regulere privates behandling av personopplysninger. Det redegjøres i det videre kort for de tre forhold departementet ber om særlig tilbakemelding på.

1) Virkeområde

Departementet foreslår at bestemmelsene om sivil arbeidskraftberedskap skal kunne gjøres gjeldende overfor enhver som har lovlig opphold i Norge. Departementet viser til at dette allerede gjelder for tjenesteplikt i Sivilforsvaret, noe som følger av alminnelige regler om jurisdiksjon, som medfører at norske lover gjelder for enhver som oppholder seg i riket. Det fremgår også direkte av lovens forarbeider at utlendinger bosatt i Norge kan pålegges slik tjenesteplikt.

Forslaget åpner for en vid personkrets, som omfatter både norske statsborgere og utlendinger som oppholder seg i Norge. Det vil typisk være tale om personer med en arbeidstilknytning til Norge, og departementet presiserer at det ikke er ment slik at turister skal kunne pålegges arbeidsplikt. Etter departementets vurdering vil det i en alvorlig og kritisk situasjon for Norge kunne bli behov for arbeidskraften til utlendinger

med former for midlertidig opphold i riket. Dette kan særlig være aktuelt i en initial kritisk fase innenfor blant annet transportsektoren og byggenæringen.

2) Innretning av vilkår

Departementets forslag til § 24 e oppstiller grunnleggende krav til hva som skal til for at det kan fattes vedtak etter nytt kapittel om sivil arbeidskraftberedskap. Det foreslås at vedtak kan fastsettes «*når rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare*». Vilkåret er ikke knyttet opp mot krig, da Norge kan være i krig uten at dette truer rikets selvstendighet eller sikkerhet. Avgjørelsen av om vilkåret er oppfylt og om det er nødvendig å regulere sider av det sivile arbeidsliv for å trygge rikets sikkerhet, den offentlige orden, folkehelsen eller landets forsyning, er lagt til Kongen i statsråd.

At grunnvilkårene i § 24 e må være innfridd for at forskriftskompetansen skal komme til anvendelse, er i de påfølgende bestemmelsene tydeliggjort ved formuleringen «*under de forhold nevnt i § 24 e*». Myndigheten til å gi forskrifter knyttet til forberedende tiltak bør, etter departementets vurdering, imidlertid inntre forut for en slik situasjon. Slike unntak markeres med ordlyden «*uavhengig av om en situasjon nevnt i § 24 e første ledd har inntrådt*» i de bestemmelser hvor dette er aktuelt. Forholdsmessighetskravet i § 24 e andre ledd gjelder likevel også for disse forskriftene.

3) Regulering av privates behandling av personopplysninger

Departementet legger til grunn at nødvendig behandling av særlige kategorier av personopplysninger for å ivareta samfunnet i en sikkerhetspolitisk krise eller krig, bør kunne omfattes av uttrykket «*viktige samfunnsinteresser*» etter personvernforordningen artikkel 9 nr. 2 bokstav g.

For private virksomheter legger departementet til grunn at disse blant annet kan behandle personopplysninger med hjemmel i artikkel 6 nr. 1 bokstav c og artikkel 9 nr. 2 bokstav g, ved at de blir pålagt plikter til å for eksempel gi opplysninger om egne arbeidstakere. Utover dette vil adgangen til å behandle personopplysninger i det enkelte arbeids- og tjenesteforhold følge av avtaleforholdet, jf. artikkel 6 nr. 1 bokstav a, men den kan også følge av bokstav f.

Når det gjelder private virksomheters behandling av særlige kategorier av personopplysninger etter artikkel 9 viser departementet til personopplysningsloven § 6 hvor det fremgår at slike opplysninger kan behandles når det er nødvendig for å gjennomføre arbeidsrettslige plikter eller rettigheter.

Departementet foreslår videre i forslag til § 24 k tredje ledd første punktum en hjemmel for Kongen til å gi forskrift om behandlingen av personopplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, behandlingsansvar, hvilke typer personopplysninger som kan behandles, hvem det kan behandles personopplysninger om, adgangen til viderebehandling og utlevering, automatiserte avgjørelser, registerføring og tilgang til registre.

Departementets utkast til lov- og forskriftsendringer følger av høringsnotatets side 79 – 84. Det vises for øvrig til høringsnotatet i sin helhet.

Fylkesdirektørens vurderinger

Etter fylkesdirektørens vurdering, er det hensiktsmessig med en lovregulering av de ytre rammene for regulering av det sivile arbeidslivet i sikkerhetspolitisk krise og krig. Dette er forhold som i en gitt situasjon i alle tilfeller vil aktualisere seg, og en lovregulering i «*fredstid*» vil sikre forutberegnelighet i krig og krise. Videre vil det legge til rette for forberedelse, planarbeid og øvelser.

Fylkesdirektørens deler departementets vurdering av at en lov i tråd med forslaget vil representere et oppdatert regelverk som gir styrket legitimitet til rettslig regulering av sivil arbeidskraftberedskap i sikkerhetspolitisk krise og krig.

Slik fylkesdirektøren ser det, er det naturlig å bygge videre på og styrke totalforsvars-konseptet. De foreslåtte endringene i sivilbeskyttelsesloven vurderes i den sammenheng som hensiktsmessige. Fylkesdirektøren er videre positivt til at departementet tar utgangspunkt i (og hensyn til) NATOs syv grunnleggende forventinger til sivil beredskap i sitt arbeid med totalforsvarskonseptet.

I det videre vil fylkesdirektøren særlig kommentere de tre forhold departementet har bedt om høringsinstansenes syn på.

Virkeområde

Fylkesdirektøren deler departementets vurdering av at det i en alvorlig og kritisk situasjon for Norge vil kunne bli behov for arbeidskraften til utlendinger med former for midlertidig opphold i riket. Dette særlig for utledninger med arbeidstilknytning innenfor sektorer som det vil være avgjørende at fungerer i krig og krise.

Innretning av vilkår

Etter fylkesdirektørens vurdering, har departementet rett i at enkelte forberedende tiltak må kunne gjennomføres uten at grunnvilkåret om at «*rikets selvstendighet eller sikkerhet er i fare*» er oppfylt. Fylkesdirektøren har ingen innvendinger til den «*lovtekniske*» innretningen.

Regulering av privates behandling av personopplysninger

I høringsnotatet har departementet redegjort for sin forståelse av relevante bestemmelser vedrørende behandling av personopplysninger for private virksomheter. Videre er det vist til foreslått hjemmel for å utarbeide forskrift om behandling av personopplysninger.

Fylkesdirektøren legger til grunn at Kongen ved utarbeidelse av en eventuell forskrift må forholde seg til Norges internasjonale forpliktelser. Etter dette kan ikke fylkesdirektøren se at det er behov for ytterligere regulering av privates behandling av personopplysninger.

Konklusjon

Fylkesdirektøren støtter departementets forslag til endringer i sivilbeskyttelsesloven.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Saksframlegg

Arkivreferanse: 2024/38706-2

Saksbehandler: Lars Jørgen Skolem

Avdeling: Seksjon opplæring i skole OPS

Svar på høring på endring av fraværsreglene i videregående opplæring

Sakens gang

Saksnummer	Møtedato	Utvalg
38/2024	12.03.2024	Fylkesutvalget

Vedlegg:

- 1 Høring - Endringer i fraværsreglene i videregående skole

Sammendrag

Rogaland fylkeskommune skal levere høringssvar til Utdanningsdirektoratets høring på forslag til nye fraværsregler i videregående opplæring.

I denne saken gjør fylkesdirektøren rede for hvordan det er arbeidet med høringen på fraværsreglene i fylkeskommunen. Sentrale deler av Utdanningsdirektoratets forslag blir presentert og forklart, og fylkesdirektøren forklarer sine vurderinger knyttet til disse forslagene.

Fylkesdirektøren har i det vedlagte høringssvaret også svart på andre spørsmål enn de som beskrives i selve saksfremlegget.

Frist for å levere svar på høringen er 08.04.2024.

Fylkesdirektørens innstilling

Rogaland fylkeskommune avgir høringssvar i henhold til fylkesdirektørens vurderinger.

Gunn Claire Westad

fylkesdirektør

Eiliv Fougner Janssen

fylkesopplæringssjef

Bakgrunn for saken

Utdanningsdirektoratet har fått i oppdrag av Kunnskapsdepartementet å utrede og foreslå flere tiltak knyttet til fravær i grunnskolen og videregående skole (oppdrag nr. 2022-027). Formålet er å forbedre dagens fraværsreglement slik at det blir mindre rigid og byråkratisk, mer rettferdig for elevene og legger opp til økt gjennomføring. Kunnskapsdepartementets oppdragsbrev til Utdanningsdirektoratet får frem at fraværsreglene skal bidra til mer tilstedeværelse og økt gjennomføring.

Utdanningsdirektoratets forslag er sendt på høring, og fylkesdirektøren ønsker å svare på denne høringen.

Problemstilling

Fylkesdirektøren presenterer i denne saken sitt arbeid med høringssvaret og sin konklusjon.

Saksopplysninger

Om arbeidet med høringen

På grunn av den politiske møteplanen, vil det ikke være mulig få saken behandlet i de ulike utvalgene før fylkesutvalget, hvis fylkesutvalget skal ha anledning til å ha en reell behandling av saken innen høringsfristen. Fylkesdirektøren har forsøkt å få utsatt høringsfrist fra Utdanningsdirektoratet, men dette har ikke latt seg gjøre. Ettersom det er fylkesutvalget som er tildelt myndighet til å levere høringer på fylkeskommunens vegne, har fylkesdirektøren derfor valgt å sende saken direkte til fylkesutvalget.

Fylkesdirektøren har avklart med Elevorganisasjonen og de ansattes fagforeninger at de leverer egne svar. Fylkesdirektøren har derfor ikke hentet inn uttalelser fra disse organisasjonene.

Fylkesdirektøren har opplyst saken ved at opplæringsavdelingen sentralt har gjennomgått høringen, i tillegg til at rektorene og ledergruppene ved fylkets skoler har blitt bedt om å ta stilling til Utdanningsdirektoratets forslag.

Dagens fraværsgrense

Dagens fraværsgrense er beskrevet i forskrift til opplæringsloven § 3-9. Denne innebærer at elever ikke kan få vurdering i fag (IV) dersom de har mer enn ti prosent udokumentert fravær. Det er mulig å få IV i terminkarakter og i standpunktkarakter. Dersom elever får IV i terminkarakter som følge av fraværsgrensen i første termin, vil det ofte likevel være mulig for eleven å få standpunktkarakter i faget, dersom eleven har mindre fravær i andre termin.

Hvilket fravær som regnes som dokumentert, er beskrevet i forskrift til opplæringsloven § 3-45 femte ledd bokstav a til f og åttende ledd. Rektor har anledning til å beslutte at en elev som har mindre enn 15 prosent udokumentert fravær likevel skal få karakter, dersom «årsaka til fraværet gjør det klart urimeleg at fraværsgrensa skal gjelde». Fravær av helsegrunner skal dokumenteres av helsepersonell (som fastlegene).

Fraværsgrensen har blitt kritisert for at den slår særlig hardt ut i de mindre fagene (fag med få årstimer). Fag som bare har to eller tre timer undervisning i uken vil ofte ha all undervisning på samme dag, og dermed kan eleven raskt oppnå et høyt prosentfravær i faget som følge av én dags fravær. På grunn av dette har flere instanser tidligere foreslått en differensiert fraværsgrense, der elever kan ha noe høyere prosentvis fravær i små fag enn i store.

Fraværsgrensen medfører mye ekstraarbeid knyttet til administrasjon for skolene, elevene og fastlegene, og det er stilt spørsmål ved om det er god bruk av samfunnets ressurser at fastlegene skal ha et ansvar for å dokumentere helsefravær når det ikke er behov for behandling. Kravet om legeerklæring ved fravær av helsegrunner er også kritisert for at det gir elever en økonomisk ekstrabelastning når de er syke, og at dette også kan bidra til å skape et skille mellom de som råd til å være syke, og de som ikke har det. Til slutt peker Utdanningsdirektoratet i sitt høringsskriv på at kravet om legeerklæring kan bidra til en økning i «sykmeldingssøkende adferd hos generasjonen som allerede fra skolen lærer seg at det er lett å bare kontakte lege for en attest».

Utdanningsdirektoratets forslag

Utdanningsdirektoratet har levert forslag til endringer i fraværsgrensen og endringer i reglene om føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis.

Det er ikke foreslått å fjerne fraværsgrensen. Dette begrunnes med at forskning som er utført på feltet, viser at fraværsgrensen har ført til mindre fravær og mer gjennomføring i elevgruppen som helhet.

Direktoratets primære forslag for fraværsgrensen (forslag 1) innebærer en større omlegging av hele ordningen. Det blir foreslått at grensen heves til 15 prosent, og at det ikke lenger skilles mellom dokumentert og udokumentert fravær. Dette betyr at alt fravær i utgangspunktet skal behandles likt.

Utdanningsdirektoratets forslag innebærer at det ikke differensieres mellom små og store fag. De viser til Fafo-rapport 2020:09 som finner at det ikke er dekning for å si at fraværsgrensen faktisk har slått uheldig ut for små fag. I rapporten tas det likevel forbehold om at de bare har sett på noen av fagene med få timer. I sitt høringsnotat peker direktoratet også på egen statistikk som viser at det ikke er store forskjeller på IV i små og store fag. Det pekes videre på at fagene har kompetansemål som er tilpasset årstimene i faget. Dersom man setter en differensiert fraværsgrense, vil man samtidig akseptere at elevene går glipp av en større del av opplæringen i de små fagene.

Elever over 18 år skal melde fravær med egenmelding, og for elever under 18 skal det leveres egenmelding fra foreldre. Rektor tildeles anledning til å sette karakter selv om eleven har overskredet grensen på 15 prosent, dersom «årsaka til fraværet gjør det urimeleg at eleven ikkje skal få karakter». Rektors anledning til å bestemme at det skal settes karakter, vil bli avgrenset mot om faglæreren har tilstrekkelig vurderingsgrunnlag til å sette karakter i faget.

Utdanningsdirektoratet understreker i høringsnotatet (punkt 6.4.7.3) at «særlig elever som har kroniske sykdommer eller funksjonshemming ikke skal være dårligere stilt etter våre forslag til endringer i fraværreglene enn etter dagens regler», og det kommer også direkte frem i den foreslåtte bestemmelsens ordlyd at det skal «vege tungt om eleven har hatt fravær på grunn av funksjonshemming eller kronisk sjukdom og har lagt fram legeerklæring som dokumenterer dette». Rektors anledning til å vise

skjønn er også utvidet ved at grensen flyttes fra dagens «klart urimeleg» til det nye forslagets «urimeleg».

Videre mener direktoratet at regelverket skal endres slik at fraværsgrensen bare fører til IV i standpunktkarakter (eller halvårskarakter til sommeren i gjennomgående fag). Dersom eleven har høyere fravær enn halvparten av fraværsgrensen i første termin, men faglærer likevel har vurderingsgrunnlag, skal det settes karakter i første termin. Dette vil medføre en reduksjon i byråkrati, og sikrer at elever får de karakterene det er mulig å gi.

Som alternativt forslag, har Utdanningsdirektoratet i sitt forslag 2 presentert regler som i hovedsak tilsvarer dagens regler. Her er endringen at fravær av helsegrunner skal dokumenteres gjennom egenmelding fra elev eller foresatte, og at også fravær som skyldes gjennomføring av praktisk og teoretisk prøve knyttet til den obligatoriske trafikkopplæringen for førerkort klasse B unntas fraværsgrensen.

Direktoratet har også to ulike forslag for føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis (alternativ a) og alternativ b)).

Alternativ a) for føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis er at fravær ikke lenger skal føres på vitnemålet og kompetansebeviset. Direktoratet argumenterer for denne løsningen ved at fraværsgrensen i seg selv er tilstrekkelig insentiv til å unngå fravær, og at fraværsføringen på vitnemål og kompetansebevis i praksis bare har betydning for de som skal ut i lære. Dette medfører at elever som skal studere ikke påvirkes av at fravær føres på vitnemålet, samtidig som at det for elever som skal ut i lære kan ha stor konsekvens om fraværet står på vitnemålet. Utdanningsdirektoratet mener det er uheldig at regelen har så stor varians i utslag.

Utdanningsdirektoratet ser at det å fjerne fraværsføringen fra vitnemålet kan være en utfordring knyttet til lærebedrifter, som ofte vektlegger elevers fravær når de velger å tildele læreplass, men mener det er såpass stor forskjell på skole og lærebedrift at det blir feil å tillegge dette avgjørende vekt. Direktoratet har likevel bedt om at høringsinstansene tar særlig stilling til problemstillingen knyttet til lærebedrifter.

I sitt høringsskriv vedgår direktoratet at forslagene i alternativ a) ikke er grundig utredet.

Alternativ b) for føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis er i hovedsak videreføring av dagens regler, men med noen justeringer.

I alternativ b) skal, som i dag, fravær av helsegrunner kunne strykes fra og med fjerde sammenhengende dag. Direktoratet legger da til grunn at fraværet varsles med egenmelding fra og med første dag, og at det varsles med egenmelding hver dag eleven er syk for at eleven skal kunne kreve fraværet strøket fra vitnemålet. Elever med kroniske lidelser vil fremdeles kunne stryke helsefravær fra og med første dag. Fravær som skyldes praktisk og teoretisk prøve knyttet til den obligatoriske trafikkopplæringen for førerkort klasse B skal, i tillegg til det fraværet til kjøreopplæring som i dag kan unntas fraværsgrensen, kunne strykes fra vitnemål og kompetansebevis. Grensen om at det bare er inntil ti fraværsdager per skoleår som kan strykes fra vitnemål og kompetansebevis, videreføres.

Fylkesdirektørens vurderinger

Fylkesdirektøren er enig med Utdanningsdirektoratet i at alt fravær skal telle med i beregningen av fraværsgrensen. I dag er det enkelte elevgrupper som har fravær de ikke kan påvirke selv og som ikke regnes som dokumentert fravær, og som følge av dette vil dagens fraværregler kunne gi urettferdig utfall. Fraværsgrengenes formål er blant annet å skape økt tilstedeværelse på skolen, og læringen og klassemiljøet påvirkes likt av elevers fravær, uavhengig av grunnen til dette fraværet.

For fylkesdirektørens konklusjon om å støtte forslaget om at alt fravær skal telle med i beregningen av fraværsgrensen, er utvidelsens av rektors anledning til å bruke skjønn avgjørende. Denne utvidelsen av rektorskjønnnet vil medføre at elever med kroniske lidelser eller andre gode grunner til å ikke møte til opplæringen fremdeles får karakterer, såfremt læreren har tilstrekkelig vurderingsgrunnlag. Når direktoratet har understreket at disse elevgruppene ikke skal komme dårligere ut enn etter dagens regelverk, gir dette en klar føring for hvordan rektorene skal utøve sitt skjønn. Elever som etter dagens regelverk ville fått karakter, får det også etter nytt regelverk, men i tillegg vil en gruppe som i dag ikke får karakter kunne få større muligheter etter nytt regelverk.

Når alt fravær skal telle med i beregningen av fraværsgrensen, er fylkesdirektøren også enig i at en fraværsgrense på ti prosent er for lav. En utvidelse av grensen til 15

prosent medfører mer fleksibilitet, og vil også kunne føre til at elever opplever mindre stress knyttet til sykdom enn de gjør i dag.

Videre støtter fylkesdirektøren at alt fravær skal meldes gjennom egenmeldinger, heller enn gjennom dokumentasjon fra helsepersonell. Særlig fastlegene bruker uforholdsmessig mye tid på å dokumentere at elever har sykdommer som ikke trenger behandling av lege (som omgangssyke, influensa og liknende), og helsesektorens ressurser bør i større grad brukes på behandling enn dokumentasjon. Erfaringer har dessuten vist at de legeerklæringene som leveres ofte er standardiserte og uten verdi for elev, helsevesen og skole.

Gjennom tilbakemeldinger fra skolene, forstår fylkesdirektøren at forslaget om at fraværsgrensen bare skal føre til IV i standpunktkarakter (eller halvårskarakter til sommeren i gjennomgående fag) medfører utfordringer. Flere skoler har erfart at elever og foreldre i større grad forstår alvoret i situasjonen dersom de får IV i første termin, og at dette åpner døren for dialog og at eleven får et bedre fokus i andre termin. Disse erfaringene fører til at fylkesdirektøren er bekymret for at skolene kan miste et viktig verktøy for å skape god dialog og gi elever anledning til økt mestring hvis IV bare kan settes til sommeren. Samtidig er det viktig å være bevisst at for elever som skal søke læreplass med karakter fra første termin, er det helt avgjørende hva som står på karakterutskriften for første termin. Det å ha en egen beregning for første termin kan derfor slå uheldig ut, dersom det viser seg at eleven holder seg innenfor grensen for hele året sett under ett. Fylkesdirektøren mener det kan slå så negativt ut for denne elevgruppen hvis de ikke får karakter når det er tilstrekkelig vurderingsgrunnlag, at fylkesdirektøren mener direktoratets foreslåtte regelendring gir en bedre praksis. Fylkesdirektøren mener endringen bør komme frem av selve forskriftsteksten. Dette vil bidra til å sikre at også elever og foreldre, som ikke kan forventes å sette seg inn i merknader til forskriftsbestemmelser, lett kan få oversikt over gjeldende regelverk.

Til avsnittet ovenfor hører at Utdanningsdirektoratet også foreslår at det innføres en plikt til å tilby en samtale med eleven dersom eleven når en angitt prosent fravær i fag. Foreldre skal inviteres til samtalen hvis eleven ønsker det. Denne samtalen kan oppfylle mye av samme funksjon som IV i første termin oppfyller i dag.

Fylkesdirektøren er enig i at dersom fraværsgrensen heves til 15 prosent, vil det ikke være nødvendig å skille mellom små og store fag. Etter dagens regelverk må skolen

sende varsel dersom eleven er borte en enkelt dobbelttime i en del av de små fagene, ettersom eleven da har omtrent fem prosent fravær av halvårstimetallet. Ved at IV med begrunnelse i fraværsgrensen bare kan settes til sommeren etter nytt forslag, faller denne utfordringen bort. Videre vil en grense på 15 prosent virke til å redusere risikoen for at fravær en enkeltdag skal slå feil ut. For fylkesdirektøren er det særlig viktig å likebehandle fagene ved at det ikke aksepteres fravær i en større prosentandel av et lite fag, enn av et større fag. En slik forskjellsbehandling kan gå utover statusen til de små fagene, og fylkesdirektøren mener dette vil være utvikling i feil retning.

Fylkesdirektøren stiller seg derfor bak Utdanningsdirektoratets forslag 1 til fraværsgrensen.

Fylkesdirektøren ønsker å understreke at dersom det er forslag 2 som blir vedtatt i den nye forskriften, vil fylkesdirektøren mene det er helt riktig at regelverket endres slik at også fravær som skyldes gjennomføring av praktisk og teoretisk prøve knyttet til den obligatoriske trafikkopplæringen for førerkort klasse B unntas fraværsgrensen. Fylkesdirektøren mener Utdanningsdirektoratet ikke i tilstrekkelig grad har utredet de to alternativene til føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis. Det er ikke utforsket om føring av fravær på vitnemålet og kompetansebeviset fungerer som et insentiv til mindre fravær uavhengig av fraværsgrensen, og det kan tenkes at elever vil få økt fravær dersom det ikke føres på vitnemål eller kompetansebevis. Å fjerne et mulig insentiv for økt tilstedeværelse uten tilstrekkelig utredning på forhånd, kan ha store og utilsiktede konsekvenser.

Det kan fremstå som uheldig at regelen om føring av fravær på vitnemålet slår ut ulikt for ulike elevgrupper, men det er også en saklig grunn (arbeidsgiveres behov for å ansette egnede personer) som er grunnen til ulikheten. Fylkesdirektøren mener, i tråd med forvaltningspraksis, at det ikke er urimelig at ulike tilfeller behandles ulikt. Når alternativ a) vil kunne medføre utfordringer i lærebedriftenes virke, mener fylkesdirektøren at det bør legges særlig vekt på lærebedriftenes og opplæringskontorenes syn på spørsmålet.

Fylkesdirektøren kan ikke stille seg bak et forslag som kan tenkes å føre til økt fravær fra opplæringen og vansker for lærebedriftene, når forslaget heller ikke er tilstrekkelig

utredet. Fylkesdirektøren mener det er mindre sannsynlighet for utilsiktede konsekvenser dersom dagens regler i hovedsak videreføres.

Fylkesdirektøren stiller seg derfor bak alternativ b) til føring av fravær på vitnemål og kompetansebevis.

Konklusjon

Fylkesdirektøren skal levere svar på høringen på nye fraværsregler, og har gjort rede for sine syn og vurderinger i denne saken og dens vedlegg. Fylkesdirektøren mener det er Utdanningsdirektoratets forslag 1 alternativ b) som vil gi best løsning totalt sett.

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.